

Koronawirus a uczestnictwo w organach spółek kapitałowych – praktyczne aspekty

Warszawa, 4 maja 2020 r.

WSTĘP

Sytuacja związana z ogłoszeniem stanu epidemii istotnie wpływa na funkcjonowanie spółek prawa handlowego, w tym przede wszystkim organów spółek kapitałowych. Wprowadzone przez rząd ograniczenia związane z przemieszczaniem się spowodowały, że dotychczasowa działalność organów (odbywanie zgromadzeń wspólników, walnych zgromadzeń, podejmowanie uchwał Zarządu czy też Rad Nadzorczych) została istotnie utrudniona. W celu przeciwdziałania paraliżowi funkcjonowania organów w spółkach kapitałowych, ustawodawca wprowadził zmiany w ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505).

Uchwalona Tarcza antykrzysowa, tj. ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 568) wprowadziła zmiany w Kodeksie spółek handlowych, które dają możliwość:

- 1) zdalnego uczestnictwa w zgromadzeniach wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i walnych zgromadzeniach spółek akcyjnych bez konieczności zmiany umowy spółki bądź statutu;
- 2) uczestniczenia w posiedzeniu zarządu lub rady nadzorczej przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość – w formie telekonferencji lub wideokonferencji;
- 3) podejmowania uchwał zarządu lub rady nadzorczej w trybie pisemnym (obiegowym), przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

I. **Zdalne uczestnictwo w zgromadzeniach wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i walnych zgromadzeniach spółek akcyjnych bez konieczności zmiany umowy spółki bądź statutu**

Podkreślenia wymaga fakt, że przed wprowadzeniem zmian w Kodeksie spółek handlowych (dalej: „KSH”), które wynikały z ogłoszenia w Polsce stanu epidemii, na mocy art. 234¹ KSH, udział w posiedzeniach organów przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość był możliwy, jeżeli zezwalała na to umowa spółki (w przypadku spółki z o.o.) lub statut (w odniesieniu do spółki akcyjnej). Nowelizacja wprowadziła tę zasadniczą zmianę, iż uczestnictwo zdalne w posiedzeniach organów spółek kapitałowych jest możliwe, chyba że umowa spółki (statut) stanowi inaczej. Zatem wprowadzona została **zasada możliwości zdalnego uczestnictwa w organach spółek, wprowadzająca wyjątek w postaci umieszczenia odpowiednich zapisów w umowie spółki bądź statucie**, które będą całkowicie wyłączały lub ograniczały możliwość obradowania organów w formie zdalnej.

II. **Zdalny udział w zgromadzeniu wspólników w spółce z o.o**

Znowelizowany art. 234¹ KSH w § 1 stanowi, że o udziale w zgromadzeniu wspólników, które będzie odbywało się przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, postanawia zwołujący to zgromadzenie, czyli zazwyczaj zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Organ zwołujący musi zatem pamiętać, aby zamieścić w zawiadomieniu o planowanym

zgromadzeniu wspólników informację, iż dopuszczalny jest udział zdalny w niniejszym zgromadzeniu.

W zawiadomieniu o zgromadzeniu wspólników należy dodatkowo umieścić informacje o sposobie uczestniczenia w zgromadzeniu, wypowiedziania się w jego trakcie, wykonywania w trakcie zgromadzenia prawa głosu oraz wniesienia sprzeciwu od podjętej uchwały/uchwał.

Zdalny udział w zgromadzeniu wspólników obejmuje w szczególności:

- 1) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym wszystkich osób uczestniczących w zgromadzeniu wspólników, w ramach której mogą one wypowiadać się w toku obrad, przebywając w innym miejscu niż miejsce obrad zgromadzenia wspólników;
- 2) wykonywanie osobiście lub przez pełnomocnika prawa głosu przed lub w toku zgromadzenia wspólników.

Szczegółowe zasady udziału w zgromadzeniu wspólników przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej winny zostać opisane w regulaminie uchwalonym przez radę nadzorczą sp. z o.o., zaś w przypadku jej braku – wspólników spółki. Przyjęcie regulaminu przez wspólników może nastąpić uchwałą wspólników bez odbycia zgromadzenia, jeżeli wspólnicy reprezentujący bezwzględną większość głosów wyrażą na piśmie zgodę na treść tego regulaminu.

Wymogi ustawowe w kwestii regulaminu zdalnego udziału w zgromadzeniu wspólników skupiają się na tym, iż nie może on określać wymogów i ograniczeń, które nie są niezbędne do identyfikacji wspólników i zapewnienia bezpieczeństwa komunikacji elektronicznej. Zaznaczyć zatem trzeba, że regulamin nie może utrudniać uczestnictwa w zdalnym zgromadzeniu oraz zawarte w nim wymogi nie mogą być nieproporcjonalne do potrzeb zapewnienia bezpieczeństwa procedowania.

W praktyce, w regulaminie określającym szczegółowe zasady udziału w zgromadzeniu wspólników przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej powinny znaleźć się w szczególności następujące kwestie:

- 1) określenie procedury zdalnego udziału w zgromadzeniu, w tym:
 - zgłoszenia przez wspólnika spółce zamiaru wzięcia udziału w zgromadzeniu w formie zdalnej;
 - sposoby identyfikacji wspólnika, a jeżeli wspólnik będzie reprezentowany przez pełnomocnika – również sposób identyfikacji pełnomocnika;
 - postępowania w przypadku stwierdzenia niezgodności związanych z identyfikacją wspólnika lub pełnomocnika;
 - sposób dostarczenia wspólnikowi, który zgłosił chęć zdalnego udziału w zgromadzeniu, danych technicznych oraz informacji dotyczących platformy informatycznej, za pośrednictwem której wspólnik będzie mógł uczestniczyć w zgromadzeniu wspólników.
- 2) wymagania techniczne platformy informatycznej dedykowanej do udziału w zgromadzeniu wspólników przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej;

- 3) zasady dotyczące sposobu zabierania głosu, zgłaszania wniosków, głosowania oraz zgłaszania sprzeciwu do podjętej uchwały.

III. Zdalny udział w walnym zgromadzeniu w spółce akcyjnej

Regulacje dotyczące udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy niepublicznej spółki akcyjnej są zbliżone do regulacji poświęconych spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wymogi formalne ogłoszenia o walnym zgromadzeniu spółki publicznej określa art. 402² KSH i wskazuje, że **ogłoszenie musi zawierać co najmniej:**

- 1) datę, godzinę i miejsce walnego zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad;
- 2) precyzyjny opis procedur dotyczących uczestniczenia w walnym zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu, w szczególności informacje o:
 - a) prawie akcjonariusza do żądania umieszczenia określonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia,
 - b) prawie akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał dotyczących spraw wprowadzonych do porządku obrad walnego zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem walnego zgromadzenia,
 - c) prawie akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał dotyczących spraw wprowadzonych do porządku obrad podczas walnego zgromadzenia,
 - d) sposobie wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika, w tym w szczególności o formularzach stosowanych podczas głosowania przez pełnomocnika, oraz sposobie zawiadamiania spółki przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej o ustanowieniu pełnomocnika,
 - e) **możliwości i sposobie uczestniczenia w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,**
 - f) **sposobie wypowiedzania się** w trakcie walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
 - g) **sposobie wykonywania prawa głosu** drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej;
- 3) dzień rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu, czyli 16 dni przed terminem walnego zgromadzenia;
- 4) informację, że prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami spółki w dniu rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu;
- 5) wskazanie, gdzie i w jaki sposób osoba uprawniona do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu może uzyskać pełny tekst dokumentacji, która ma być przedstawiona walnemu zgromadzeniu, oraz projekty uchwał lub, jeżeli nie przewiduje się podejmowania uchwał, uwagi zarządu lub rady nadzorczej spółki, dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad walnego zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem walnego zgromadzenia;
- 6) wskazanie adresu strony internetowej, na której będą udostępnione informacje dotyczące walnego zgromadzenia.

Warto podkreślić, że **obrazy walnych zgromadzeń spółek publicznych muszą być transmitowane w czasie rzeczywistym** i tym samym dostępne dla wszystkich zainteresowanych, **w przypadku jeśli spółki te umożliwią udział w swoich walnych zgromadzeniach przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej**. Warto w tym miejscu wskazać stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, iż w związku ze zmianami wprowadzonymi w art. 406⁵ § 1 i 4 KSH **obowiązek zapewnienia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym dotyczy wyłącznie tych spółek publicznych, które umożliwiają udział w swoich walnych zgromadzeniach przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej**¹.

Istotnym przepisem prawnym mówiącym o zdalnym uczestniczeniu w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy jest art. 406⁵ KSH. Podobnie jak w przypadku zdalnego uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o udziale w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, postanawia zwołujący walne zgromadzenie, a rada nadzorcza zobowiązana jest do określenia w formie regulaminu szczegółowych zasad uczestnictwa zdalnego w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Omawiając regulacje prawne dotyczące zdalnego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu, wskazać należy, że Tarcza antykryzysowa wprowadziła dodatkowe następujące zmiany, które wejdą w życie z dniem 3 września 2020 r.:

- 1) zobowiązanie spółki do niezwłocznego przesłania akcjonariuszowi, który wykonał prawo głosu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, potwierdzenia otrzymania jego głosu;
- 2) obowiązek przesłania przez spółkę akcjonariuszowi lub jego pełnomocnikowi potwierdzenia, że jego głos został prawidłowo zarejestrowany oraz policzony, po otrzymaniu na wniosku akcjonariusza, złożonego nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia walnego zgromadzenia.

IV. e-Voting

W 2019 roku Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych udostępnił w ramach Platformy *Blockchain* dla Rynku Kapitałowego aplikację **e-Voting**, która umożliwia zdalny udział i głosowanie na walnych zgromadzeniach. Pierwotnie niniejsza aplikacja miała na celu zwiększenie zaangażowania akcjonariuszy w głosowaniu uchwał podejmowanych na walnych zgromadzeniach poprzez możliwość oddawania głosów przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. W obecnej sytuacji e-Voting stanowi rozwiązanie dla spółek akcyjnych, gdyż zapewnia kompleksową obsługę zdalnych zgromadzeń.

Użyta w aplikacji e-Voting technologia *blockchain* zapewnia wspólny, zdecentralizowany rejestr zawierający listę uchwał poddanych głosowaniu, liczbę zarejestrowanych uczestników oraz posiadaną przez nich liczbę głosów, a także dane dotyczące wyników głosowania.

¹ Zob. stanowisko UKNF dostępne pod adresem strony internetowej: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/Koronawirus_informacje_dla_podmiotow_nadzorowanych/pytania_i_odpowiedzi_covid_19

V. Oddanie głosu za pośrednictwem innego członka zarządu lub rady nadzorczej

Ustawa nowelizująca Kodeks spółek handlowych wprowadziła również możliwość udziału w podejmowaniu uchwał zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej poprzez oddanie głosu na piśmie za pośrednictwem innego członka zarządu (odpowiednio art. 208 § 5³ KSH oraz 371 § 3³ KSH). Wyjątek od powyższego może znajdować się w treści umowy spółki lub statucie.

Analogiczna regulacja, stanowiąca o możliwości oddania głosu na piśmie za pośrednictwem innego członka, występuje przy radzie nadzorczej. Zgodnie z art. 222 § 3 KSH w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz art. 388 § 2 KSH w przypadku spółki akcyjnej, członkowie rady nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał RN, oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka rady nadzorczej, chyba że statut spółki stanowi inaczej. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że oddanie głosu na piśmie nie może dotyczyć spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu rady nadzorczej.

Uchwały podejmowane przez radę nadzorczą są ważne, jeżeli wszyscy członkowie rady zostali powiadomieni o treści projektu uchwały oraz co najmniej połowa członków rady wzięła udział w podejmowaniu uchwały. Surowsze wymagania co do powyższego mogą zastać określone w umowie spółki bądź statucie.

VI. Rozszerzenie zakresu uchwał możliwych do podjęcia w trybie zdalnym przez radę nadzorczą

Tarcza antykryzysowa uchyliła przepisy Kodeksu spółek handlowych, które uniemożliwiały podejmowanie uchwał przez radę nadzorczą w spółce z o.o. oraz w spółce akcyjnej, w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość oraz w drodze głosowania na piśmie za pośrednictwem innego członka rady nadzorczej w przedmiocie:

- 1) wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady nadzorczej;
- 2) powołania członków zarządu;
- 3) odwołania i zawieszenia w czynnościach członków rady nadzorczej lub zarządu.

Uchylenie powyższych przepisów stanowiło jednocześnie rozszerzenie zakresu uchwał możliwych do podjęcia w trybie zdalnym przez radę nadzorczą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółkę akcyjną.

VII. Podsumowanie

Wprowadzone zmiany do Kodeksu spółek handlowych, polegające na możliwości przeprowadzenia zgromadzenia właścicielskiego na odległość, nawet gdy takiej możliwości nie ujęto w umowie lub statucie spółki, a także podejmowaniu decyzji przez zarząd i radę nadzorczą w formie zdalnej, ułatwiają i właściwie usprawniają funkcjonowanie organów spółek kapitałowych w dobie epidemii COVID-19.

Istotnym z punktu widzenia organów spółek kapitałowych jest zapewnienie jak największego bezpieczeństwa uczestników zgromadzenia wspólników, czy też walnego zgromadzenia oraz zapewnienia im wszystkich podstawowych praw korporacyjnych m.in. takich jak prawo do udziału w zgromadzeniu oraz głosowania nad podejmowanymi uchwałami. Ponadto, spółka powinna zapewnić odpowiednie rozwiązania techniczne, by zgromadzenie wspólników/walne zgromadzenie mogło odbyć się niezakłócone oraz jednocześnie, by nie dochodziło do problemów takich jak: niemożność uczestniczenia w zgromadzeniu z przyczyn technicznych, nieprawidłowa platforma do głosowania bądź nieodpowiednia procedura zgłaszania chęci udziału w zgromadzeniu oraz weryfikowania podmiotów zainteresowanych zdalnym udziałem w zgromadzeniu.

Jeśli uważasz, że może mieć to wpływ na Twój biznes, zapraszamy do kontaktu:
biuro@krwlegal.pl lub +48 22 29 50 940.